

Studie a materiály

poválečné armády

Plán použití Československé lidové armády v době války

V roce 2000 byla v denním tisku zveřejněna zpráva o nalezení unikátního dokumentu z roku 1964, představujícího plán nasazení čs. armády v případě válečného konfliktu. Plán byl následně zveřejněn na internetových stránkách mezinárodního projektu "Paralelní dějiny Varšavské smlouvy a NATO" (<http://www.isn.ethz.ch/php/>) a publikován na stránkách časopisu Soudobé dějiny, roč. 2000, čís. 3. Na stejné internetové adrese je publikován plán Polské armády z roku 1951 a studie náčelníka sovětské vojenské rozvědky z roku 1964. Plán nasazení čs. armády odráží dobové myšlení vojenských plánovačů a svědčí o nezdolném přesvědčení jeho tvůrců o úspěšném průběhu jaderné války a porážce vojsk NATO. Předpokládáme, že řada zájemců o čs. vojenské dějiny ještě neměla možnost se s uvedeným dokumentem seznámit, a proto jsme přistoupili k jeho prezentaci na stránkách Vojevnství Kvalitně. Dokument pro Vás přeložil Petr Krist. Poznámkami jej opatřil a mapu nakreslil Pavel Minařík. Materiál je přepsán v duchu obecně přijatých edičních zásad.

**1964, 14. října, Praha. - Plán použití Československé lidové armády v době války,
zpracovaný Generálním štábem ČSLA**

Zvláštní důležitosti¹
Výtisk jediný

Schvaluji
Vrchní velitel ozbrojených sil ČSSR
Antonín Novotný,² 1964
Novotny³

**Plán
použití Československé lidové armády v době války**
mapa 1:500.000, vydaná 1963

1. Závěry z hodnocení protivníka

Na středoevropském válčišti v pásmu útoku Československého frontu může protivník v době od dne D 1 do D 7-8 použít do 12 vševojskových svazků.⁴

- 2. armádní sbor NSR⁵ v sestavě: 4. a 10. motorizovaná divize, 12. tanková divize, 1. vzdušná výsadková divize a 1. horská pěší divize,⁶
- 7. armádní sbor USA⁷ v sestavě: 24. mechanizovaná divize, 4. obrněná divize,
- 1. polní armáda Francie⁸ v sestavě: 3. mechanizovaná divize, 1. a 7. obrněná divize a do dvou nově rozvíjených svazků,⁹
- 6 odpalovacích zařízení operačně-taktických raket, do 130 taktických odpalovacích zařízení a dělostřeleckých prostředků a do 2800 tanků.

Činnost pozemních vojsk může podporovat část sil 4. spojeného taktického leteckého velitelství¹⁰ (do 900 letadel, z toho 250 nosičů /jaderných zbraní - P.M./ a 40 odpalovacích zařízení létajících střel).

Vycházejí z uskupení vojsk NATO a vyhodnocení výsledků cvičení prováděných velitelstvím NATO je možné předpokládat následující zámysl činnosti protivníka.

Překvapivými jadernými údery na hlavní politická a ekonomická centra země dezorganizovat vedení státu a znemožnit rozvinutí ozbrojených sil.

Údery na vojska, letiště, komunikační uzly a zásobovací základny zásadně změnit poměr sil ve svůj prospěch.

Současným úderem pozemních vojsk zničit vojska krytu Československé lidové armády v příhraničním střetnutí a rozvíjet útok tak, aby hlavní uskupení našich vojsk bylo zničeno v západních a středních Čechách.

Jadernými údery na objekty v hloubce /naší obrany - P.M./ a vysazením operačních vzdušných výsadků v oblastech Krkonoše, Jeseníky a Moravská Brána vytvořit podmínky pro nástup strategických záloh a dosažení cílů operace.

Na základě předpokládaného operačního zámyslu protivníka bude mít činnost obou stran v počáteční období války charakter střetných bojů.

Operační uskupení protivníka v jižní části NSR přiměje velení NATO k postupnému nasazení svých svazků do /střetného - P.M./ sražení, což umožní Československému frontu zničit síly NATO po částech. Současně je třeba vytvořit v operační sestavě frontu silný první sled a pro rozvíjení úspěchu zálohy, schopné rychlého mobilizačního doplnění a přesunu v krátkých lhůtách do prostoru bojové činnosti.

2. /Situace vlastních jednotek - P.K./

Po obdržení zvláštního nařízení od hlavního velitele spojených ozbrojených sil /Varšavské smlouvy - P.M./ rozvíjí Československá lidová armáda Československý front¹¹ s úkoly:

Být připraven ihned po jaderném úderu přejít do útoku ve směru Nürnberg, Stuttgart a částí sil na München. Jaderný úder na vojska protivníka provést do hloubky po čáru Würzburg, Erlangen, Regensburg, Landshut.

Blíže úkol - ve spolupráci s 8. /sovětskou - P.K./ gardovou armádou¹² 1. západního frontu porazit hlavní síly Střední skupiny armád v jižní části NSR a koncem 1. dne (D 1) ovládnout čáru Bayreuth, Regensburg, Passau, koncem 2. dne dosáhnout čáru Höchstadt, Schwabach, Ingolstadt, Mühldorf a do

4. dne útoku dosáhnout čáry Mosbach, Nütringen, Memmingen, Kaufbeuren.

V dalším rozvíjet útok směrem na Strasbourg, Epinal, Dijon, dokončit zničení protivníka na teritoriu NSR, překročit řeku Rýn a 7. nebo 8. den operace ovládnout čáru Langres, Besancon.

Dále rozvíjet útok na Lyon.

V bojové sestavě československého frontu mít:

- 1. a 4. armádu, 10. leteckou armádu, 331. frontovou raketovou brigádu,¹³ 11., 21. a 31. pohyblivou raketovou technickou základnu¹⁴ (ve stálé bojové pohotovosti),¹⁵
- záložní velení armády,¹⁶ 3., 18., 26., 32. motostřeleckou divizi, 14. a 17. tankovou divizi, 22. výsadkovou brigádu, 205. protitankovou brigádu, 303. protiletadlovou divizi, 201. a 202. protiletadlový pluk¹⁷ - (s dobou pohotovosti od M 1 do M 3),¹⁸
- svazky, útvary a zařízení zabezpečení a služeb.

57. /sovětská - P.K./ letecká armáda, jejíž přesun začne D 1 z Příkarpatského vojenského okruhu, bude až do 5.-6. dne operace podřízena Československému frontu.¹⁹

Při podmínce zachování neutrality Rakouska se 3. dne operace přesune do oblasti České Budějovice jedna /sovětská - P.K./ motostřelecká divize Jižní skupiny vojsk /v Maďarsku - P.K./ a stane se součástí československého frontu.²⁰

K dispozici Ministerstvu národní obrany /ČSSR - P.K./ zůstává:

7. armáda protivzdušné obrany státu, 24. motostřelecká divize a 16. tanková divize²¹ s pohotovostí M 20 a také vojenské školy, útvary a zařízení ochrany, zabezpečení a služeb.

Za příznivých podmínek se přesunou na území ČSSR z Příkarpatského vojenského okruhu dvě raketové brigády a jedna pohyblivá raketová technická základna.

35. raketová brigáda - mimo Český Brod, mimo Říčany, Zásmuky,

36. raketová brigáda - mimo Pacov, mimo Pelhřimov, mimo Humpolec,

3486. pohyblivá raketová /technická - P.M./ základna - les 5 km východně Světlá.

Svazky a útvary ČSLA stálé bojové pohotovosti, ve lhůtě do 30 minut /po vyhlášení bojového poplachu - P.K./, opustí stálé posádky a v průběhu 3 hodin zaujmout určené prostory soustředění a připraví se k plnění bojových úkolů.

Svazky, útvary a zařízení, které nemají stálou /bojovou - P.K./ pohotovost, opustí místa stálé dislokace a zaujmou určené prostory soustředění podle plánu mobilizační rozvinutí.²²

V pásmu činnosti Československého frontu je pro celou hloubku operace pravděpodobný následující poměr sil:

- v divizích	1,1 ku 1,0
- v tancích a samohybných dělech	1,0 ku 1,0
- v dělech a minometech	1,0 ku 1,0
- v bojových letadlech	1,1 ku 1,0

vše ve prospěch Československého frontu.²³

V prvním hromadném jaderném úderu silami raketových vojsk Československého frontu, frontového letectva a s podporou dálkového letectva přiděleného frontu zničit hlavní uskupení vojsk prvního operačního sledu 7. polní armády USA,²⁴ prostředky jejího jaderného napadení, místa velení a stanoviště navedení letectva.

V průběhu rozvíjení operace silami raketových vojsk a letectva ničit operační zálohy, přicházející z hloubky, nově objevené prostředky jaderného napadení a letectvo protivníka.

Celkem vyžaduje operace použití 131 jaderných raket a atomových bomb, z toho 96 raket a 35 atomových bomb.²⁵ V prvním jaderném úderu použít 41 raket a atomových bomb. Na splnění bližšího úkolu spotřebovat 29 raket a atomových bomb. Při plnění dalšího úkolu použít 49 raket a atomových bomb. V záloze frontu ponechat 12 raket a atomových bomb.

Za využití výsledků prvního jaderného úderu vojsky frontu, v součinnosti s jednotkami 1. západního frontu, rozdrtit hlavní uskupení vojsk 7. polní armády USA a 1. polní armády Francie,²⁶ v součinnosti s operačním vzdušným výsadkem z chodu překročit řeku Neckar a Rýn, ve střetném sražení rozdrtit strategické zálohy protivníka přicházející z hloubky a ke dni D 7-8 ovládnout prostor Langres, Besancon, Epinal.

Po dosažení cílů operace být připraven k rozvinutí dalšího postupu ve směru na Lyon.

Hlavní úder vést ve směru Nürnberg, Strasbourg, Epinal, Dijon, částí sil ve směru Straubing, München.

Operační sestava vojsk československého frontu - jeden sled a záloha dvou tankových a pěti motostřeleckých divizí,²⁷ v závislosti na jejich rozvinutí a přiblížení.

V sestavě prvního sledu mít 1. a 4. armádu a 331. frontovou raketovou brigádu.

Záloha frontu: velení 2. armády (záložní), motostřelecká divize Jižní skupiny vojsk - D 3, 14. tanková divize - D 3, 17. tanková divize - D 4, 3. motostřelecká divize - D 3, 26. motostřelecká divize - D 4, 18. motostřelecká divize - D 5 a 32. motostřelecká divize - D 6.

Speciální zálohy: 22. výsadková brigáda - D 2, 103. pluk chemické ochrany - D2, 6. ženijní brigáda - D 3, 205. protitanková brigáda - D 4.

3. /Sousedé - P.K./

Zprava - postupuje 8. gardová armáda 1. západního frontu ve směru Suhl, Bad Kissingen, Worms a částí sil na Bamberg.

Dělicí linií s ní: státní hranice ČSSR s NDR po Aš, dále Bayreuth, Mosbach a Sarrebourg, Chaumont (všechny body výhradně pro Československý front). Styk s 8. gardovou armádou se zabezpečí silami a prostředky Československého frontu.

Zleva - Jižní skupina /sovětských - P.K./ vojsk a Maďarská lidová armáda kryjí státní hranice Maďarska.

Dělicí linie s nimi: státní hranice ČSSR s MLR a dále severní hranice Rakouska, Švýcarska a Itálie.

4. /Úkol 1. armády - P.K./

1. armáda (19. motostřelecká divize a 20. motostřelecká divize, 1. tanková divize a 13. tanková divize, 311. armádní raketová brigáda)²⁸ a 312. kanonová dělostřelecká brigáda, 33. protitanková dělostřelecká brigáda bez 7. protitankového dělostřeleckého pluku, 2. pontonová brigáda bez 71. pontonového praporu, 351. a 352. ženijní prapor 52. ženijní brigády.²⁹

Bližší úkol: V součinnosti s 8. gardovou armádou 1. západního frontu zničit uskupení 2. armádního sboru NSR, 7. armádního sboru USA a rozvíjet útok ve směru Neustadt, Nürnberg, Ansbach a částí sil v součinnosti se svazky 8. gardové armády ve směru na Bamberg. Ke konci dne D 1 ovládnout čáru Bayreuth, Amberg, Schmidmühlen, ke konci D 2 dosáhnout čáry Höchstadt, Schwabach, Heiden.

Další úkol: Postupovat směrem Ansbach, Krailsheim, Stuttgart; zničit nastupující operační zálohy protivníka a ke konci D 4 dosáhnout čáry mimo Mosbach, Bietigheim, Nütringen.

Dále být připraveni rozvíjet útok ve směru Stuttgart, Strasbourg, Epinal.

Dělicí linie zleva - Poběžovice, Schwandorf, Weissenburg, Heidenheim, Reutlingen (všechny body mimo Heidenheim pro 1. armádu).

Velitelské stanoviště - les 1 km jižně Stříbro.³⁰

Osa přesunu - Stříbro, Grafenwöhr, Ansbach, Schwäbisch Hall.

5. /Úkol 4. armády - P.K./

4. armáda (2. motostřelecká divize a 15. motostřelecká divize, 4. tanková divize a 9. tanková divize, 321. armádní raketová brigáda),³¹ 7. protitankový dělostřelecký pluk 33. protitankové dělostřelecké brigády, 71. pontonový prapor 2. pontonové brigády, 92. pontonový prapor, 353. ženijní prapor /52. ženijní brigády - P.M./.³²

Bližší úkol: V součinnosti s vojsky 1. armády zničit uskupení 2. armádního sboru NSR a rozvíjet útok ve směru Regensburg, Ingolstadt, Donauwörth a částí sil ve směru Straubing, München. Ke konci D 1 ovládnout prostor Schmidmühlen, Regensburg, Passau; ke konci D 2 Eichstätt, Moosburg, Mühldorf.

Další úkol: Postupovat směrem Donauwörth, Ulm, zničit nastupující jednotky 1. polní armády Francie a na závěr D 4 dosáhnout čáru Metzigen, Memmingen, Kaufbeuren.

Dále být připraveni rozvíjet útok ve směru Ulm, Mulhouse, Besancon.

Velitelské stanoviště - 6 km severozápadně Strakonice.³³

Osa postupu - Strakonice, Klatovy, Falkenstein, Kelheim, Rennertshofen, Burgau.

6. /Raketová vojska frontu - P.K./

Raketová vojska frontu v prvním jaderném úderu zničit uskupení vojsk 7. armádního sboru USA, část sil 2. armádního sboru NSR a část sil protivzdušné obrany protivníka.

V dalším hlavní úsilí soustředit na zničení nastupujících operačních a strategických záloh a také nově zjištěných prostředků jaderného napadení protivníka.

Pro splnění úkolů frontu použít:

- na splnění bližšího úkolu 44 operačně-taktických a taktických raket s jadernou hlavicí,
- na splnění dalšího úkolu 42 operačně-taktických a taktických raket s jadernou hlavicí,
- na řešení nenadálých úkolů vytvořit zálohu frontu 10 operačně-taktických a taktických raket s jadernou hlavicí.

Velitel raketových vojsk převezme samostatné montážní brigády se speciální municí, které budou předány Československému frontu v prostorech: 2 km východně Jablonec a 3 km východně Michalovce.

Použití speciální munice³⁴ - pouze s povolením hlavního velitele spojených ozbrojených sil /Varšavské smlouvy - P.M./.

7. Letectvo

10. letecká armáda - 1. stíhací letecká divize, 2. stíhací bombardovací letecká divize, 34. stíhací bombardovací letecká divize, 25. bombardovací letecký pluk, 46. dopravní letecká divize, 47. průzkumný letecký pluk, 45. dělostřelecký průzkumný letecký pluk.³⁵

Bojové úkoly:

Prvním jaderným úderem zničit část sil 2. armádního sboru NSR, dvě řídicí a naváděcí stanoviště a část sil protivzdušné obrany protivníka.

Po započetí bojových operací zničit část sil protivzdušné obrany protivníka v prostorech: Roding, Kirchroth, Hohenfels, Amberg, Pfreimd a Nagel, Erbendorf.

Zjišťovat a ničit prostředky jaderného napadení operačního a taktického určení, velitelská a naváděcí stanoviště v prostorech: Weiden, Nabburg, Amberg, Grafenwöhr, Hohenfels, Regensburg, Erlagen.

V průběhu operace podporovat bojovou činnost vojsk frontu takto: v D 1 - 6 vzletů stíhacích bombardovacích pluků, od D 2 do D 5 - 8 vzletů stíhacích bombardovacích a bombardovacích pluků denně, od D 6 do D 8 - 6 vzletů stíhacích bombardovacích a bombardovacích pluků denně. Hlavní úsilí soustředit na podporu vojsk 1. armády.

V součinnosti se silami a prostředky protivzdušné obrany státu, frontu a sousedů přikrýt základní skupení vojsk frontu před úderem vzdušného protivníka.

Zajistit vysazení průzkumných skupin do týlu protivníka a dopravu vzdušných výsadků dne D1 a D2.

Zajistit vysazení 22. výsadkové brigády dne D 4 do prostoru severně Stuttgart nebo dne D 5 do prostoru Rastatt nebo dne D 6 do prostoru východně Mulhouse.

Provádět vzdušný průzkum se soustředěním hlavního úsilí na směr Nürnberg, Stuttgart, Strasbourg s cílem odhalení prostředků jaderného napadení a včasného stanovení začátku a směru postupu operačních záloh protivníka.

Pro splnění úkolů stanovených frontu použít:

- při plnění bližšího úkolu 10 atomových bomb,
- při plnění dalšího úkolu 7 atomových bomb,
- na řešení nenadále vzniklých úkolů ponechat v záloze frontu 2 atomové bomby.

57. letecká armáda - 131. stíhací letecká divize, 289. stíhací bombardovací letecká divize, 230. a 733. bombardovací letecký pluk, 48. průzkumný letecký pluk³⁶ se přemístí dne D 1 z Příkarpatského vojenského okruhu a zůstane do dne D5 až D6 pěti armádními vzlety v operační podřízenosti Československého frontu.

Armádě je stanoven limit:

- 3 palebné průměry leteckých bomb,
- 2 palebné průměry raket vzduch - vzduch,
- 2 palebné průměry leteckého střeliva,
- 3 armádní náplně paliva.

Bojové úkoly:

- V součinnosti s 10. leteckou armádou zjišťovat a ničit prostředky jaderného napadení protivníka, jeho letectvo a místa velení s hlavním úsilím na směr Nürnberg, Strasbourg;
- podporovat bojovou činnost vojsk frontu při překročení řek Naab, Neckar, Rhein a při odrážení protiútoků protivníka;
- podporovat bojovou činnost 22. výsadkové brigády v prostorech jejího vysazení;
- krýt vojska frontu před útoky nepřátelského letectva;
- provádět vzdušný průzkum s hlavním úsilím na odhalování prostředků jaderného napadení protivníka a jeho operačních a strategických záloh v hloubce.

184. těžký bombardovací pluk dálkového letectva /sovětský - P.K./ v prvním jaderném úderu použije jaderné bomby na velitelská stanoviště 2. armádního sboru NSR, 7. armádního sboru USA, 2/40 dělostřeleckého oddílu střel Corporal, 2/82 dělostřeleckého oddílu střel Corporal³⁷, 5/73 dělostřeleckého oddílu střel Sergeant³⁸ a základní uskupení vojsk 4. motorizované divize a 12. tankové divize 2. armádního sboru NSR. Celkový použitý počet atomových bomb 16.

Použití speciální munice jen s povolením hlavního velitele spojených ozbrojených sil /Varšavské smlouvy - P.M./.

8. Protivzdušná obrana

7. armáda protivzdušné obrany státu (2. a 3. sbor protivzdušné obrany)³⁹

Bojové úkoly:

- v součinnosti se silami a prostředky protivzdušné obrany frontu a PVO sousedů v jednotném systému PVO zemí Varšavské smlouvy⁴⁰ odrazit hromadné úderů vzdušného protivníka s důrazem na směr Karlsruhe, Praha, Ostrava;
- zabránit provádění vzdušného průzkumu a leteckých úderů vzdušného protivníka na uskupení vojsk, zvláště v prostoru Čechy, na letectvo na letištích, na důležitá politická a ekonomická centra země, a také na komunikační uzly. Hlavní úsilí soustředit na obranu prostorů Praha, Ostrava, Brno a Bratislava;
- od počátku bojových operací vojsk Československého frontu nadále chránit protiletadlovými raketovými vojsky důležité prostory a objekty státu a silami letectva přikrýt objekty frontu hned za útočícími vojsky.

Protivzdušná obrana vojsk frontu

Bojové úkoly:

- Od počátku bojových operací frontu se účastnit ve společném systému PVO zemí Varšavské smlouvy všemi silami a prostředky přikrýt hlavní uskupení vojsk frontu;
- v průběhu operací v součinnosti se 7. armádou protivzdušné obrany státu, částmi 10. /čs. - P.K./ a 57. /sov. - P.K./ letecké armády a protivzdušné obrany 1. západního frontu přikrýt vojska frontu před úderů vzdušného protivníka při přechodu pohraničních hor a také při násilném překonávání řek Neckar a Rhein, krýt raketová vojska a místa velení.

9. /22. výsadková brigáda - P.K./

22. výsadková brigáda být připravena z prostoru mimo Prostějov, Niva, Brodek k vysazení dne D 4 do prostoru severně Stuttgart, nebo dne D 5 do prostoru Rastatt, nebo dne D 6 do prostoru východně Mulhouse s úkolem dobít a do příchodu vlastních vojsk udržet přechody přes řeky Neckar nebo Rhein.⁴¹

10. Zálohy frontu

3., 18., 26., 32. motostřelecká divize a motostřelecká divize Jižní skupiny /sovětských - P.K./ vojsk, 14. a 17. tanková divize se soustředí v době D 3 až D 5 v prostorech dle pracovní mapy.

6. ženijní brigáda⁴² se do D 3 soustředí v prostoru Panenský Týnec, Bor, mimo Slaný v pohotovosti k zajištění překročení řek Neckar a Rhein vojska frontu.

103. pluk chemické ochrany⁴³ se soustředí od D 2 v prostoru Hluboš, mimo Příbram, mimo Dobříš. Hlavní úsilí radiačního průzkumu soustředit do prostorů mimo Hořovice, Blovice, Sedlčany.

Místa speciální očišty rozvinout v prostorech rozmístění míst velení frontu, 331. frontové raketové brigády a také v prostorech rozmístění záložních divizí frontu.

11. Týlové zabezpečení

Hlavní úsilí v týlovém zabezpečení soustředit na celou hloubku operace v pásmu útoku 1. armády.

Na zabezpečení vojsk 1. armády, 10. a 57. letecké armády na konci dne D 2 rozvinout předsunutou frontovou základnu č. 1 a armádní základnu 10. letecké armády v prostoru západně Plzeň; pro vojska 4. armády rozvinout předsunutou frontovou základnu č. 2 v prostoru jižně Plzeň.⁴⁴

Polní produktovod rozvinout ve směru Roudnice, Plzeň, Nürnberg, Karlsruhe a využít ho pro dodávku leteckého paliva.⁴⁵

Obnovu železničních tratí plánovat na směrech: Cheb - Nürnberg nebo Domažlice - Schwandorf - Regensburg - Donauwörth.⁴⁶

Za 1. armádou udržovat dvě frontové silnice, za 4. armádou jednu frontovou silnici do celé hloubky operace.

Pro vojska Československého frontu Ministerstvo národní obrany ČSSR vyčlení materiální prostředky s předpokladem úplného doplnění za spotřebované zásoby, včetně munice, během operací.

Zajištění 57. /sovětské - P.K./ letecké armády plánovat z materiálních prostředků uložených na území ČSSR pro spojené velení.

Spotřebu materiálních prostředků na operaci plánovat:

- munice	45 000 t,
- pohonné hmoty a mazadla	93 000 t,
- z toho letecké pohonné hmoty	40 000 t,
- raketové palivo:	
- oksličovadlo	220 t,
- raketové palivo	70 t.

Automobilní dopravou frontu zásobovat vojska během operace 70 000 t nákladu.⁴⁷

Dopravními prostředky vojsk přivést 58 000 t nákladu.⁴⁸

Ke konci operace mít u vojsk 80 % pohyblivých zásob.

Ve dnech D 1 a D 2 rozvinout lůžkovou síť pro 10 až 12 000 nemocných a raněných.⁴⁹ Ke konci operace rozvinout lůžkovou síť zabezpečující 18 % zdravotnických ztrát frontu.

12. /Velitelská stanoviště - P.K./

Velitelské stanoviště frontu od "Č" + 6 hodin⁵⁰ - 5 km východně Strašice.⁵¹

Osa přesunu - Heilbronn, Horb, Epinal

Záložní velitelské stanoviště - les severně Březová

Předsunuté velitelské stanoviště - les 5 km východně Dobřany

Týlové velitelské stanoviště - Jince - Obecnice

Záložní týlové velitelské stanoviště - mimo Dobříš, Slapy, mimo Mníšek

Velitelské stanoviště MNO - objekt K - 116, Praha.

ministr národní obrany ČSSR

armádní generál Bohumír Lomský⁵²

*Lomský*⁵³

náčelník generálního štábu ČSLA

generálplukovník Otakar Rytíř⁵⁴

*Rytíř*⁵⁵

náčelník operační správy generálního štábu

generálmajor Václav Vitanovský⁵⁶

Vítanovský⁵⁷
14. října 1964.

Razítko:
MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY
GŠT - operační správa
Oddělení: oper - sál
Došlo dne: 20.X.1964
čj. 008074/ZD-OS 64 17 listů

Vyhotoveno v jednom výtisku o 17 listech
Vyhotovil generálmajor Jan Voštera⁵⁸
Gen. Voštera⁵⁹
14. října 1964

Vojenský ústřední archiv - Správní archiv Ministerstva obrany Praha, sbírka "Varšavská smlouva", č.j. 008074/ZD-OS, rukopis v ruském jazyce, 17 listů

Poznámky:

1. V záhlaví dokumentu je razítko: "Na základě zákona č. 148/1998 Sb., RMO č. 22/99, §6, odst. 4) písm. b byl u písemnosti čj.: 008074 stupeň utajení zrušen. Datum 2. II. 00 Jméno: neuvedeno Podpis: nečitelný".
2. Antonín Novotný, nar. 10.12.1904 Letňany - zemřel 28.1.1975 Praha. Vyučený strojní zámečnický a funkcionář proletářské tělovýchovy. Od roku 1921 člen KSČ a od roku 1929 funkcionář KSČ. V letech 1939 až 1941 aktivní účastník domácího protinacistického odboje. Následně zatčen gestapem a vězněn v koncentračním táboře Mauthausen až do konce války. V letech 1945-1951 vedoucí tajemník krajského výboru KSČ v Praze, 1946-1968 člen předsednictva ÚV KSČ, 1951-1953 tajemník ÚV KSČ pověřený řízením sekretariátu ÚV KSČ a 1953-1968 první tajemník ÚV KSČ. Prezident republiky od 19.11.1957 do 22.3.1968. Nesl značný díl odpovědnosti za politické procesy na počátku 50. let a až do roku 1963 brzdil jejich revizi. V 60. letech umožnil dílčí demokratizaci společenského života. V roce 1968 byl donucen odstoupit z nejvyšší stranické i státní funkce. Do politického života se již nevrátil.
3. Vlastnoruční podpis.
4. Den D je dnem zahájení operace. Zkratka D 1 znamená první den po začátku operace.
5. V textu dokumentu i poznámkovém aparátu je ponecháno dobové označení pro Bundesrepublik Deutschland, tj. NSR. V dnešní době je používána zkratka SRN, tj. Spolková republika Německo.
6. Velitelství II. armádního sboru NSR se nacházelo v Ulmu. Sbor vznikl v roce 1956. Armádní sbory všech armád NATO byly číslovány římskými číslicemi, které jsou použity v poznámkovém aparátu.
7. Velitelství VII. armádního sboru USA se nacházelo ve Stuttgartu-Möhringenu. Sbor vznikl v roce 1862. Od roku 1951 se nacházel v NSR.
8. V originále uvedeno "Francouzů".
9. Velitelství 1. armády se nacházelo ve Strasburgu (Francie). Velitelství armády se vytvořilo v roce 1944. Armádu tvořily I. armádní sbor (Mett, Francie), II. armádní sbor (Baden Baden, NSR) a III. armádní sbor (Lille, Francie). II. armádní sbor byl rozmístěn v NSR v roce 1945.
10. 4. spojené taktické letecké velitelství bylo dislokováno v Heidelbergu. Velitelství byly podřízeny 3. letecká armáda USA (Mildenholl, Velká Británie), 17. letecká armáda USA (Zembach, NSR), 1. letecká divize NSR (Lautlingen, NSR), 2. divize PVO NSR (Birkenfeld, NSR) a kanadská 1. letecká skupina (Lahr, NSR). 4. STLV zajišťovalo vzdušnou podporu Střední skupině armád. Ve prospěch Severní skupiny armád by na evropském válčišti byly nasazeny letouny 2. spojeného taktického leteckého velitelství z Münchengladbachu. Jemu byly podřízeny 3. letecká divize NSR (Kalkar, NSR), 4. divize PVO NSR (Aurich, NSR), Velitelství vojenského letectva Velké Británie v NSR (Reindalen, NSR), belgické Taktické letecké velitelství (Ever, Belgie) a nizozemské Taktické letecké velitelství (Zeist, Nizozemí).
11. Československá lidová armáda rozvíjela vlastní front od roku 1961. Do té doby se vyčleněná vojska předávala do složení frontu vytvářeného Podkarpatským vojenským okruhem. Válečná ČSLA k 1.9.1963 čítala 584.690 osob, 3.161 tanků, 460 samohybných děl, 1.165 lehkých a 119 středních obrněných transportérů, 4.503 dělostřeleckých prostředků, 228 hlásných a naváděcích radiolokátorů, 487 stíhacích a 232 stíhacích bombardovacích letounů, 93 malých a 84 středních vrtulníků.
12. 8. gardovou armádu tvořily tři motostřelecké a jedna tanková divize. Armáda měla v době míru své

velitelství ve Weimaru.

13. Svazek se nacházel v Hranicích a v míru používal krycí název 331. těžká dělostřelecká brigáda.

14. Úkolem pohyblivých raketových technických brigád (11., 21., 31.) bylo provádění montáže raket a jejich doprava k raketovým brigádám. V době míru používaly pohyblivé raketové technické brigády krycí název dělostřelecké základny a byly dislokovány v Hranicích (11. DZ), Žamberku (21. DZ) a Kostelci nad Orlicí (31. DZ).

15. Za svazky ve stálé bojové pohotovosti jsou považovány svazky (divize, brigády), které jsou v době míru naplněny přibližně na 70 % válečných počtů a jsou schopny dosáhnout plné bojové pohotovosti do 12 hodin od jejího vyhlášení.

16. Úkolem vytvářet záložní velitelství vševojskové armády bylo od roku 1964 pověřeno velitelství 2. vojenského okruhu v Trenčíně (od roku 1965 přejmenovaného na Východní vojenský okruh). Do roku 1964 uvedený okruh vytvářel samostatnou armádu (2. armádu), tvořící druhý sled Čs. frontu. Pro nedostatek moderní techniky bylo od jejího vytváření upuštěno a divize se převedly do zálohy frontu.

17. 26. motostřelecká divize byla rozvíjena na bázi mírové 3. motostřelecké divize s velitelstvím v Kroměříži, 32. motostřelecká divize byla rozvíjena na bázi mírové 14. tankové divize s velitelstvím v Olomouci, 17. tanková divize byla rozvíjena na bázi VVP Libavá a 303. protiletadlová divize na bázi mírové 260. protiletadlové brigády s velitelstvím v Brně. 202. protiletadlový pluk by vznikl zdvojením 201. protiletadlového pluku Nepomuk.

18. Den M je dnem vyhlášení mobilizace. Zkratka M 1 znamená jeden den po vyhlášení mobilizace.

19. Přítomnost sovětské letecké armády na území Československa byla připravována minimálně od roku 1957, kdy se pro její útvary začaly na našem území připravovat zásoby leteckých pohonných hmot a munice.

20. V době od Č+12 do D+3 se předpokládal příchod 35. motostřelecké divize Jižní skupiny sovětských vojsk, dislokované v maďarském Kecskemétu. Čas "Č" je přesný okamžik zahájení operací. Den "D" je den zahájení operací. V tomto případě se tedy jedná o přesun sovětské motostřelecké divize v časovém rozmezí od 12 hodin po zahájení operací do 3 dnů po zahájení operací.

21. 24. motostřelecká divize byla rozvíjena na základě VVP Lešť a 16. tanková divize na základě VVP Mimoň. V souvislosti s umístěním sovětských vojsk na území Československa byla 24. motostřelecká divize, jejíž vytváření od roku 1966 převzala 5. tanková základna v Opavě, k 1.1.1969 rozformována. Součástí ČSLA dále tvořily 101. záložní výcviková divize vytvářená ve VVP Mimoň, 102. záložní výcviková divize vytvářená ve VVP Libavá a 103. záložní výcviková divize vytvářená ve VVP Lešť.

22. Jednalo se o tzv. svazky na snížených nebo rámcových počtech. Jejich lhůty pro dosažení bojové pohotovosti se pohybovaly od tří do dvaceti dnů a v době míru byly naplněny na 10 až 30 % válečných počtů.

23. Vojenské řády jako předpoklad dosažení úspěchu při útoku požadují minimálně třínásobnou převahu. Nedostatečnou přesilu čs. vojsk vůči protivníkovi mělo pravděpodobně kompenzovat nasazení jaderných zbraní.

24. Velitelství 7. polní armády USA bylo dislokováno v Heidelbergu. Podléhaly mu V. armádní sbor s velitelstvím ve Frankfurtu nad Mohanem a VII. armádní sbor s velitelstvím ve Stuttgartu. V rámci vojsk NATO byly oba armádní sbory podřízeny velitelství Střední skupiny armád v Heidelbergu. Střední skupinu armád dále tvořily II. armádní sbor NSR (Ulm), III. armádní sbor NSR (Koblenz) a kanadská mechanizovaná brigáda (Laahr, NSR). Do složení Severní skupiny armád s velitelstvím v Münchengladbachu náležely I. armádní sbor NSR (Münster), I. armádní sbor Velké Británie (Bielefeld), I. armádní sbor Nizozemí (Apeldoorn) a I. armádní sbor Belgie (Köln-Weiden). Velitelství obou skupin armád se zformovala v roce 1952.

25. Jako nosiče jaderných hlavic sloužily odpalovací zařízení na pásových podvozcích R-30, R-170, R-300 a atomové bomby se přepravovaly na letounech Il-28. Z přidělených 96 jaderných hlavic bylo 44 operačně-taktického určení a 52 taktického určení.

26. V originále uvedeno "Francouzů".

27. Do výčtu záložních divizí je kromě naší 3., 18., 26., 32. motostřelecká divize zahrnuta i sovětská 35. motostřelecká divize.

28. Svazek se nacházel ve Staré Boleslavi a v míru používal krycí název 311. těžká dělostřelecká brigáda.

29. Ve výčtu jsou opomenuty 216. dělostřelecký pluk v Dobřanech, 259. protiletadlová brigáda v Plzni (válečně rozvíjená na 307. protiletadlovou divizi), 51. ženijní brigáda v Litoměřicích a 91. pontonový prapor v Terezíně, které se rovněž nacházely v podřízenosti velitelství 1. armády. Mezi mírové svazky patřila i 33. protitanková brigáda (s 2. a 4. protitankovým plukem), ale 7. protitankový pluk byl v rámci mírové armády zrušen v roce 1961 a nadále se vytvářel pouze válečně. Dalším v míru existujícím svazkem byla 205. protitanková brigáda v Topolčanech s 219. a 220. protitankovým plukem, která rovněž není v textu dokumentu uvedena. 2. pontonová brigáda vznikala z 52. pontonového pluku v

Komárně. V případě 52. ženijní brigády se jedná o mobilizačně vytvářený svazek, za jehož rozvinutí zodpovídalo Ženijní technické učiliště v Bratislavě.

30. Spojení měl zajišťovat 1. spojovací pluk Beroun.

31. Svazek se nacházel v Rokycanech a v míru používal krycí název 321. těžká dělostřelecká brigáda.

32. Ve výčtu jsou opomenuty 217. dělostřelecký pluk v Lešanech, 82. protiletadlová brigáda v Plzni (válečně rozvíjená na 82. protiletadlovou divizi), 1. ženijní brigáda v Pardubicích a 73. pontonový prapor v Kostelci nad Labem, které se rovněž nacházely v podřízenosti velitelství 4. armády. V případě 92. pontonového praporu se jednalo o mírový útvar dislokovaný v Bratislavě.

33. Spojení měl zajišťovat 4. spojovací pluk Tábor.

34. Pod označením speciální munice se rozumí jaderné zbraně.

35. Ve výčtu útvarů je opomenut 47. dělostřelecký průzkumný letecký pluk v Líních a 50. spojovací letecký pluk v Klecanech.

36. Do složení 131. stíhací letecké divize náležely 92., 159., 168., 192. stíhací letecký pluk. 289. stíhací bombardovací divizi tvořily 236., 806., 947. stíhací bombardovací letecký pluk. Mezi samostatné útvary dále patřily 390. a 438. dopravní letecký pluk, společně s 55. a 360. vrtulníkovým plukem.

37. M2A1 Corporal: operačně-taktická raketa 1. generace na kapalné pohonné hmoty. Ve výzbroji americké armády od roku 1954. Úplná příprava rakety ke střelbě trvala 6 až 7 hodin. Dolet 47 až 140 km.

38. MGM-29A Sergeant: operačně-taktická raketa 2. generace na tuhé pohonné hmoty. Ve výzbroji americké armády od roku 1962. Úplná příprava rakety ke střelbě trvala 30 až 60 minut. Raketa byla schopna dopravit jadernou hlavici o ekvivalentu 20 KT dopravit do vzdálenosti 45 až 140 km.

39. 3. sboru PVOS patřily 1. stíhací letecký pluk (České Budějovice), 11. stíhací letecký pluk (Žatec), 71. protiletadlová raketová brigáda (Praha) a 185. protiletadlová raketová brigáda (Kralovice). Sestavu 2. sboru PVOS tvořily 7. stíhací letecký pluk (Piešťany), 8. stíhací letecký pluk (Mošnov), 76. protiletadlová raketová brigáda (Brno), 77. protiletadlová raketová brigáda (Stará Ves nad Ondřejnicí) a 186. protiletadlový raketový pluk (Pezinok).

40. Jednotný systém PVO zemí Varšavské smlouvy byl vytvořen na počátku 60. let 20. století, po zavedení protiletadlových raketových systémů do výzbroje členských armád Varšavské smlouvy.

41. Výsadkovou brigádu tvořily tři výsadkové prapory a výsadkový dělostřelecký oddíl, vyzbrojený 82 mm bezzákluzovými kanony vz. 59. V textu nejsou stanoveny úkoly pro 7. výsadkový pluk z Holešova, který se nacházel v podřízenosti Zpravodajské správy GŠ ČSLA a byl předurčen k provádění strategického průzkumu v hloubce sestavy protivníka.

42. 6. ženijní brigáda se rozvíjela na základě 6. ženijního pluku v Rokytnici v Orlických horách.

43. 103. pluk chemické ochrany měl mírovou posádku v Červené Vodě a byl podřízen velitelství 2. vojenského okruhu. V podřízenosti velitelství 1. armády se nacházel 105. pluk chemické ochrany z Liberce a do sestavy vojsk 4. armády patřil 101. pluk chemické ochrany z Jaroměře.

44. Front byl schopen zajistit zásobování svých vojsk po dobu 15 dnů, z toho 5 dnů z divizních skladů, 2 dny z armádních skladů a 8 dnů z frontových skladů. Další zásoby se měly dovážet z centrálních skladů.

45. Vybudování produktovodu měla provést 1. brigáda potrubní dopravy pohonných hmot a maziv z Roudnice nad Labem.

46. Obnovu železničních tratí by zajišťovala 11. železniční brigáda Žilina a jejím zdvojením válečně vytvářená 21. železniční brigáda.

47. Pro zajištění automobilní dopravy byly již v míru pro velitelství frontu od roku 1961 vytvořeny 1. automobilní brigáda Vysoké Mýto, 2. automobilní brigáda Bílina, 3. automobilní brigáda Jemnice a 4. automobilní brigáda Hlohovec. Případnou obnovu silniční sítě by zajišťovaly 5. silniční brigáda Liberec, 31. silniční brigáda Česká Třebová, 32. silniční brigáda Horní Počápy, 7. silniční mostní brigáda Hodonín a její mobilizační dvojče 8. silniční mostní brigáda.

48. Velitelství 1. armády byly podřízeny 2. automobilní prapor Mladá Boleslav, 11. automobilní prapor Terezín, 12. automobilní prapor Chomutov, 81. cisternový prapor Rakovník a pro obnovu silnic byl k dispozici 11. silniční prapor Stříbro. Velitelství 4. armády podléhaly 30. automobilní prapor Pacov, 47. automobilní prapor Písek, 48. automobilní prapor Bechyně, 49. cisternový prapor Benešov a obnovu silničních komunikací by zajišťoval 14. silniční prapor Vimperk.

49. Celková kapacita polních nemocnic měla dosáhnout 70 000 lůžek. K evakuaci raněných byly předurčeny u 1. armády 175. autobusový zdravotnický prapor Nechanice, u 4. armády 97. autobusový zdravotnický prapor Pacov a na stupni front 38. autobusový zdravotnický prapor Těchonín, 58. autobusový zdravotnický prapor Panenské Dubénky, 74. autobusový zdravotnický prapor Bystřice pod Hostýnem, 98. autobusový zdravotnický prapor Terezín a 99. autobusový zdravotnický prapor Komárno.

50. Čas "Č" je přesný okamžik zahájení operací. Čas "Č"+6 je 6 hodin po zahájení operací.

51. Spojení pro potřeby velitelství frontu měly zajišťovat 5. spojovací pluk Pardubice, 52. kabelosměrový pluk Lipník nad Bečvou, 59. pluk směrových stanic Praha-Ruzyně a 60. spojovací prapor Unhošť-Čeperka.

52. Bohumír Lomský, 1914-1982. Příslušník čs. vojenských jednotek v SSSR v letech 2. světové války. Náčelník štábu 1. vojenského okruhu 1950-1952, velitel Vojenské technické akademie Brno 1952-1953, náměstek ministra národní obrany 1953-1956, ministr národní obrany 1956-1968 a samostatný vědecký pracovník u Sekretariátu ministra národní obrany 1968-1970. Záloha 1970. Brigádní generál 1949, divizní generál 1950, generálplukovník 1953 a armádní generál 1959.

53. Vlastnoruční podpis.

54. Otakar Rytíř, 1913-1977. Příslušník čs. vojenských jednotek v SSSR v letech 2. světové války. Velitel 1. vojenského okruhu 1952-1956, náměstek ministra národní obrany 1956-1958, náčelník GŠ ČSLA 1958-1968, pracovník Vojenského historického ústavu 1968-1969, zmocněnec vlády ČSSR pro otázky dočasného pobytu Sovětské armády 1969-1970 a předseda Svazarmu 1970-1977. Záloha 1977. Brigádní generál 1950, divizní generál 1952, generálplukovník 1959 a armádní generál 1966.

55. Vlastnoruční podpis.

56. Václav Vitanovský, nar. 1916. Náčelník operačního oddělení Operační správy GŠ ČSLA 1956-1959, zástupce náčelníka Operační správy GŠ ČSLA 1959-1960, náčelník Operační správy GŠ ČSLA 1960-1966, zástupce náčelníka GŠ ČSLA-předseda komise pro rozvoj velení 1966-1968, samostatný vědecký pracovník u Sekretariátu ministra národní obrany 1968-1969 a pracovník Komise pro vybudování branného systému ČSSR 1970-1971. Záloha 1971. Generálmajor 1957 a generálporučík 1965.

57. Vlastnoruční podpis.

58. Jan Voštera, 1917-1972. Od roku 1953 pracovník Operační správy GŠ ČSLA. V letech 1955 až 1956 náčelník štábu 3. střeleckého sboru v Plzni, poté posluchač Nejvyšší vojenské akademie GŠ ozbrojených sil SSSR v Moskvě. Následně v letech 1958 až 1959 velitel 20. motostřelecké divize v Karlových Varech. Od roku 1959 náčelník operačního oddělení Operační správy GŠ ČSLA a od roku 1965 zástupce náčelníka Operační správy GŠ ČSLA. V letech 1966 až 1969 náčelník Operační správy GŠ ČSLA. Od roku 1969 náčelník Inspekce MNO a od roku 1970 odborný asistent na Vojenské akademii Antonína Zápotockého v Brně. Do zálohy odešel v roce 1971. Generálmajor 1961.

59. Vlastnoruční podpis.

Poslední aktualizace: 11.07.2003

Zpět